

mára minden mást elsöprő fontosságúvá. Aztán újabb tanulmány tárgya lehetne, hogy az ősegyház miért Pál hitét tette magáévá, és az egyház Krédójának miért az a lényege, hogy „meghalt és feltámadt”, és miért nem esik benne egyetlen szó sem Jézus tanításáról és cselekedeteiről...

Persze a lényeg szempontjából mindez gyakorlatilag közömbös: Jézus tanítása (tömören: Mt 7,12 vagy Mt 22,37-40) érvényben van, akár meghalt, akár nem, akár feltámadt, akár nem (amint az egyetemes feltámadás és örök élet sem annak a függvénye, hogy Jézus nagypénteken meghalt és húsvét vasárnap föltámadt-e) – mert csupán annak a Pálnak (teljesen megalapozatlan) magánvéleménye az, hogy „ha Krisztus nem támadt fel, akkor hiábavaló, üres, semmit érő a hitünk, és még mindig bűneinkben vagyunk” (1Kor 15,14.17), aki Jézust és tanítását nem ismerte, és később sem mutatott érdeklődést annak alapos megismerésére („Jeruzsálemben sem mentem föl”: Gal 1,17; „Három év múlva aztán fölmentem Jeruzsálemben... Péternél maradtam tizenöt napig”: Gal 1,18; „Tizennégy év múlva ismét fölmentem”: Gal 2,1), hanem a „damaszkuszi eseményre” építette egész teológiáját („Az általam hirdetett evangéliumot nem emberektől kaptam vagy tanultam, hanem Jézus Krisztus kinyilatkoztatásából”: Gal 1,11-12).

Igaz, később Pálhoz hasonlóan Máté is csodabizonyítékot adott Jézus szájába, méghozzá jövődőlés formájában, úgyhogy azt is mondhatnánk, kettős csodabizonyítékot: „Amint Jónás próféta három nap és három éjjel volt a hal gyomrában, úgy lesz az Emberfia is a föld szívében három nap és három éjjel” (12,40). (A párhuzamosnak tekinthető márkai helyen [8,11-13] még csak szóba sem kerül Jónás, a Lukács-féle változatban pedig [11,29-32] Jónás prédikációja tekinthető a szóban forgó „jelnek”.)

Mindenesetre Jézus maga mindig elutasította a bizonyító csodákat (ld. már Mt 4,1-11 par), „gonosz és házasságtörő nemzedéknek” nevezve azokat, akik csak ilyen csodák hatására akartak volna „hinni” neki vagy Istennek (Mt 16,4; Lk 11,29); egy alkalommal közölte is velük, hogy „semmiféle jelet” nem kapnak, majd egyszerűen faképnél hagyta őket (Mk 8,12-13). Az evangéliumok egybehangzó tanúsága szerint ellenfelei és ellenségei (vagy tökéletesen értetlen rokonai: Jn 7,3-5) követeltek tőle ilyesmit, még a legvégén is: „Ha ő a Messiás, Izrael királya, szálljon le most a keresztről, hogy lássuk és higgyünk” (Mk 15,32).

Akinek azonban nyitott a szeme és tiszta a szíve, annak nincs szüksége semmiféle „húsvéti bizonyítékra” ahhoz, hogy Jézus tanításában fölismerje Isten üzenetét, s e fölismeréstől (is) indítva nyomába szegődjön...

BARCZA BARNA

AZ EMBERHALÁSZ ÖNVIZSGÁLATA (3)

MILYEN ELLENERŐKKEL SZEMBEN KÜSZKÖ-
DÜNK?

ELLENSZÉLBEN A TAVON.

„A hajó már a tenger közepén volt, és kínlódott a hullámok között, mert ellenszél volt.” (Mt 14,24)

A kezdet lendületében az ember hallatlanul optimista akár a lelki életben, akár az emberhalászásban. Csak nyílt vizekre jutva kezdünk elbizonytalanodni. Ott - távol a védelem nyújtó parttól - tör reánk az ellenszél, ott vesszük tudomásul az ellenerők létezését és szenvedjük fékező hatásukat.

Eleinte az ember jobban el van foglalva saját erőfeszítéseivel. Azt figyelni, jól csinálja-e. Avagy éppen az evezőpadon mellette erőlködő társára pislog: ő hogyan csinálja? Csak amikor már nagyon gyanússá válik, hogy egy helyben vesztegel, kezd figyelni a külső hatásokra is.

Úgy vélem, ez a természetes. Először meg kell tanulnunk jól evezni, azután foglalkozhatunk csak navigációval. Valóban ez a tapasztalati sorrend. Az első dolog: kínlódás az evezés tudományának megszerzéséért, ezt követi az evezés és az előrehaladás öröme, majd ezt váltja fel az újabb kínlódás, de most már az ellenerők miatt, amelyek épp akkor támadnak fel, amikor már ígéretes az előrehaladásunk. Mintha csak megirigyelték volna tőlünk az előrehaladás örömét. Tegyük fel a kérdést: Apostoli munkánkban milyen külső ellenerőkkel kell küzdenünk?

A világ és a világ fiai

Mindkettő nagy ellenerő. Fölfelé, Jézus felé kapaszkodni csak a világnak ellentmondva és egyre jobban ellentmondva lehet. Erre a nagy fölülemelkedésre csak a valódi szeretet képesít. Csakhogy a kezdő ember magasabb léccet céloz meg, mint amit át bír ugori. Több-ről akar lemondani, mint amire tényleges szeretete (és nem lelkesedés szülte vágyai) képesíti. Az ilyen erőszakosan megtagadott világ egyszer csak berobbanó erővel dörömböl és kínálja a maga kívánatosságát finomabb örömhöz még hozzá nem idomult túlbuzgóságunknak.

Tapasztaljuk, hogy a világ fiai értetlenül állnak szempontjainkkal szemben. Egyrészt azokat nem is ismerik, csupán az azok nyomán megszületett tetteinket, másrészt számukra nem valóságos az a világ, amelyre mi föltettük életünket. Így csak fantasztának, idealistának, valóságellenesnek bélyegezhetnek bennünket. Sokszor ki is mondják, hogy bolondok, örültek vagyunk.

Krisztus szeretete és keresztye számukra botrány, minket azonban mégis nyugtalaníthat, sőt elbizonytalanodva egyre jobban nyugtalaníthat békaperspektívából nyilvánított véleményük. Velük szemben állva, az

ő evilági bizonyosságukat és otthonosságukat látva hasít belénk a kérdés: valóban nekünk van igazunk? Mi járunk a helyes úton? Ők az élet-idegenek, vagy talán mégiscsak mi? Nem kellene valamilyen kompromisszumot kötnünk, hogy a világnak is megadjuk, ami a világé és Istennek, ami az Istené?

A Sátán

Az a teremtett szellem, aki már véglegesen döntött az Isten ellen, emberi méreteket messze felülmúló értelmét és akaratát arra használja fel, hogy minket is a maga táborába, tehát Isten-ellenes alapállásba tereljen. A Sátánnak nagyon sok szövetségese van Isten-ellenes „húzása” kifejtésére, tehát közvetlenül aránylag ritkán kell közbelépnie. Az anyag, a test, természetünkben a szeretet-igénnyel egyidejűleg meglévő önzés, bírvágy, a világ komplex egésze és a világ fiai – mind megannyi Isten-ellenes, tőle távolító húzóerőt képviselnek.

A Sátán akkor kezd igazán felfigyelni, amikor valakiben és valaki körül komolyan kezd tért hódítani az Isten Országá. A nagyot akarók és a nagyot cselekvők az ő igazi vadászterülete. Ahogy Bernanos mondja: „A Sátán gyűlölete a szentek számára van fenntartva”.

Érdemes felfigyelnünk a Sátán módszereire. Jézus a „hazugság atyjának” és „gyilkosnak” mondja őt. Az első szerint a megtévesztés világának a fejedelme, a másik szerint az erőszakra bujtogatás szellemi vezére. Hazugsága, megtévesztése, rugalmassága miatt a Sátánt nehéz felismerni, tetten érni. Úgyesen bujkál, úgyesen újjáfesti magát. Minden alakban megjelenik, sokszor a miénkben is. Legfőbb célja: végső célunktól és egyben boldogságunktól, Istentől eltéríteni bennünket. Ennek érdekében semmiféle eszköztől sem riad vissza. A megfélemlítés, elbizonytalanítás éppúgy szerepel módszerei között, mint a Szentírás helytelen idézése.

Kezdők számára alapvető stratégiája: elhitetni, hogy a tapintható világ az egyetlen valóság. Inszinuálni azt, hogy csak a gazdasági célkitűzéseknek van igazi létjogosultságuk. Az „egyre többet szerezz, hogy egyre boldogabb légy” elv gazdasági és politikai machiavellizmust eredményez. Az erőszak ennek a stratégiának nélkülözhetetlen eszköze. Az öncélúvá tett emberek szükségképpen egymás ellen fordulnak, és itt, ezen a szinten csak az erőszak, és az értelemmel is meghoszszabbított erőszak szolgálhatja valakinek a felülemelkedését. Ez az elv minden más - mégoly nemesnek tartott - emberi erőfeszítést is a valóságtól elrugaszzkodó gondolati konstrukciók világába utal.

Magasabb szinten, vagyis ahol az ember már kinőtt abból a primitívségből, hogy az anyagot és a gazdagságot tekintse egyetlen valóságnak, a Sátán igyekszik bármiféle törekvést öncélúvá, én-központúvá tenni, hogy így a küzdés irányát eltérítse Istentől. A szeretet alapvető másokért-élésével szemben még a remete imájában és böjtjében is fellángolhat az öntetszelgés, a legbuzgóbb apostol szívét is megkísértheti az önelé-

gülség, a célnak megélt sikerélmény. A durva erőszakot sokkal szublimáltabban hinti belénk a féltékenységekben, és azon gondolatok formájában, hogy a mi módszerünk és igazságunk az egyedül üdvözítő, tehát harcolnunk kell a másikkal szemben. Testvért testvérral állíthat szembe a gőg ezernyi árnyalata, vagy önzésünket az igazságra kivetítő kizárólagosság megélése...

Micsoda ellenszél dobálja hajónkat, és ha sikerül felborítania, ha kipottyanunk a jézusi úton való evezésből, már csak távolról és egyre távolodva halljuk a sáttáni kacajt, mert egy jó darabig ismét nem lesz szükség közvetlen beavatkozására. Ilyen felborított, vagy ha jobban tetszik „kiborított” állapotban már sem Jézust nem érezzük közelünkben, sem Pétert és a testvéreket. Olykor pusztán létünkért harcolunk magányosan, fuldokolva a világ tengerében. Amit akartunk: önmagunkat - megkaptuk. Még jó, ha idejekorán felismerjük, hogy a magunkra maradás és az önmagunkba záródás maga a pokol. Ide borított be a Sátán.

Hogyan jutottunk ide? Úgy, hogy aprónkénti Jézus-ellenes döntéseink révén egyre több fogódzópontra adtuk a Sátánnak. Bűneink, főleg önzésünk, gőgünk folytán egyre szabadabbá tettük számára a behatolást szívünkbe, ahonnan szívós háztömbharcokkal kiszorította az Istent. Egyszer csak arra döbbszünk, hogy megszálltak bennünket. A megszállottak már sokkal nehezebben indíthatnak ellenoffenzívát a megszálló hatalommal szemben. Ha azonban Jézust ismét a hajónkba hívjuk, elül az ellenszél.

Az értetlen vagy rosszindulatú keresztények

A kereszténység történelmi arányokban is eltorzult, az egyes emberekben is eltorzulhat. Akár a történelemben, akár az egyes ember vallási életében, ha túl sokáig nem vesszük észre a hibás gyakorlatot, a jézusitól eltérő elvi és gyakorlati vonalvezetést, akkor megrögződünk a helytelenben úgy, hogy azt fogjuk helyesnek tartani. Az évszázadok szentesítésének nagy befolyásoló ereje van! Amit generációk nem gondoltak végig, vagy nem gondoltak át újra, azt önkéntelenül hitletémenként kezdik kezelni és forradalminak, lázadónak minősítenek minden olyan gondolatot, amely abból a gyanúból indul ki: hátha Jézus nem így gondolta.

Ha igaz az, hogy a „csúsztatás” a Sátán legveszedelmesebb fegyvere, akkor az is igaz, hogy az evilág szellemének hatására tett engedményeink, csúsztatásaink lassankénti legalizálása, dogmatizálása a jézusi tanítás és élet elevenségének legnagyobb gyilkosa. Mivel mindnyájan benne élünk az evilágban, és csak lehetőségként az Isten és a Sátán Országában, nyilvánvaló, hogy az evilág „beszüremkedése” vallásos gondolkodásunkba és életünkbe, állandó tapasztalati tény. Ám most nem ezt a veszélyt jelezzük, - erről már szoltunk - hanem az ennek nyomán előállt helyzetet az Egyházon belül. Azt az állapotot, amikor keresztények sem hajlandók észrevenni ezt az állandó beszüremkedést,

és eme kikerülhetetlen tény mellett sem akarnak állandó önvizsgálatot tartani újabb és újabb egyéni és közösségi Jézusra figyelések folytán.

Egyszerűen szólva: egy ilyen primitíven konzervatív keresztény a legnagyobb gyanakvással figyelheti Jézushoz igazodó törekvésünket. Mivel számára nem Jézus a közvetlen hivatkozási alap, hanem az Egyház történelmileg létrejött megfogalmazásai és főleg gyakorlati, ezért támadni sem jézusi kijelentések alapján fog minket, hanem az Egyház ilyen vagy olyan, Jézusnál sokkal későbbi tekintélyeire hivatkozva.

Nagy ellenszét jelent apostoli munkánkban, amikor keresztény katolikus testvéreink értetlenek céljainkat illetően. Megvédolnak lázadással, és ki tudja még mivel. Hiszen az ő álláspontjuk szerint az a jó keresztény, aki imádkozik, templomba jár, egyéb ügyekben pedig engedelmesen aláveti magát az arra kijelölt egyházi vezetők döntéseinek, és még gondolatban is tartózkodik attól, hogy ezeket felülbírálja.

Az ilyen - nem gondolkodó, de nem is cselekvő - keresztény nem fog fennakadni ellentmondásokon, nem is töri fejét ezek megoldásán, ennek következtében nem is lesz alkalmas arra, hogy gondolkodó embereket eligazítson, hogy igazságkeresőket és Isten-keresőket szolgáljon. E Jézust-szomjazó világban nem adhatja azt a Jézust, akit maga sem keres közvetlenül. Tehát maga használhatatlan lesz apostoli munkára, beleesve a kényelmes engedelmség és a még kényelmesebb semmittevés csapdájába. Érthető, - de nem menthető - öngazolásra nem marad számára más lehetőség, mint azok bírálata, lehurrogása, akik valamit akarnak tenni a jézusi úton mások megtérítése érdekében.

Jellemző rájuk és ellenszelükre, hogy általában nem is akarják megismerni gondolatainkat. Az általuk kialakított előítéletek alapján minősítenek bennünket különféle jelzőkkel. Kényelmi okok vagy helytelen engedelmségi koncepció miatt nem is mennek bele Jézus tanításának mélyebb megértésébe és újabb átgondolásába. Azon kevesek pedig, akik mégis hajlandók erre, hamarosan fel fogják fedezni az ellentmondást a jézusi tanítás és annak történelmi megjelenése között. E ponton áll be a sokk-hatás, és ha nem elég kreatívak, akkor ismét csak egyházhűségüket fogják hangoztatni érvek és újabb teljesítmények helyett. Ellenkező esetben kezdenének rokonszenvezni törekvéseinkkel.

Még e szintnél is lejjebb találhatók a rosszindulatú keresztények, akik sokszor infrahumán érzelmi befolyásoltság alatt dühösen könyvelnek el minket ilyen, vagy olyan erők szolgálattevőinek, protestáns és egyéb bomlasztó erőknek.

A sorainkon belüli meg hasonlítás

Nem, mint valami csodálni való és rendkívüli eseményt vesszük ezt tudomásul, hanem mint a gyenge emberi természet velejáróját. Közösségeink is és annak tagjai is ki vannak téve a világ beszüremkedésének. Legfeljebb azon csodálkozunk el, hogy sokévi közösségi múlt után is olyan bántó szeretetlenségek,

önzések, meg nem értések ijesztenek, amelyeket komoly fejlődés esetén már régen ki kellett volna küszöbölünk életünkéből.

Szent Péter és Pál is összekülönböztek. Az öskeresztények életében elég sok vitát, meghasonlást ismerünk. Sok tévtanító zavarta meg soraikat.

Mi áll ezeknek a meghasonlásoknak a hátterében? Többször: öncélú önérvényesítés. Ugyanis minden más probléma a szeretet szellemében megoldható.

Az öncélú önérvényesítés egy-két megnyilvánulása:

- Vetélkedés. Nem a nemes, hanem a nemtelen. Ki a vezető, ki a hangadó... S aki mindenáron az akar lenni, az esetleg a többi, vagy csak a másik értékes embert óhatatlanul leminősíti. Helyteleníti a másik szempontjait, eljárását. Nem elvi okokból, hanem azért, hogy neki legyen igaza.
- Szereplés-csillogás. Közösségben erre mindig nagy a kísértés. De ha valaki erre használja a közösséget, akkor az, bizony ellenszét jelent.
- Tévtanítás. Az egyénieskedés egyik eszköze. Csak azért is mást mond, mint a többiek. Ilyenkor az igazságkeresés csak látszat, cél a feltűnés.
- Féltékenységi. Az önző embernek fáj, ha más jobban szeretnek, vagy mások jobban megértik egymást. Valamiféle kiközösítést vagy elszigetelést érez abban, ha kívülre is szót értenek. Pedig az a dolgok kikerülhetetlen természete, hogy valakik jobban, mások kevésbé hangolódhatnak össze.
- Érzékenységi-sértődés. A finomabb idegrendszerű ember rendszerint túlérzékeny. Minden kijelentést - legyen az bármilyen ártatlan, vagy más irányú - saját személyével hoz összefüggésbe. Valamiért mindig meg van sértve, ha nem, akkor éppen most fog megsértődni. A végsőkig próbára teszi a többiek szeretetét.
- Fegyelmezetlenség. Nem veti alá magát a közösség íratlan törvényeinek. Késés, elmaradás, készületlenség, vitafegyelem be nem tartása, egyénieskedés, stb.
- Környezeti terhelések. Ide soroljuk azokat a hatásokat, amelyeknek általában minden ma élő ember ki van téve. Csakhogy amíg másoknál ez a szél esetleg csak sodortatást jelent, hiszen komoly célratörés híján mindegy, hogy merre mennek, addig náluk ezek az erők felnagyítódnak, mivel határozott célirányosságunknak ellene dolgoznak. Gondolok itt a felgyorsult élettempóra, a növekvő hajszára, rohanásra, zajártalmakra, forgalmi túlszűfoltosságra, légköri, időjárási zavarokra, frontátvonulásokra, a figyelem kényszerű szétszóródására, a feldolgozhatatlan információözönre, a kis lakásokban a televízió, rádió miatt megoldhatatlan elkülönülési nehézségekre, stb.. Az a családtag, aki állandóan közbeszól, ha mi olvasunk, vagy írunk; az a váratlanul érkező és távozni nem akaró látogató, aki lehetetlenné tesz tervet, napirendet; az a kiskorú gyerek, akivel közvetlenül törődni kell, mind-mind